

REDACTIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia
Brașov. Piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile neratificate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
înscriu.
Se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele:
BIBLIOTECĂ DE ANUNȚURI
In Viena la M. Dukas Nachr.
Kor. Angenfeld & Emmerich
Lauer, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Goiber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Krassóbet-körös).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
6-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare
zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și Bulgaria:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mar-
tărgului Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu anul scos: Pe un an 20
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un seam-
plă 10 bani. — Atât abonam-
entele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 50.

Brașov. Joi 5 (18) Martie

1909.

Mobilizare, ori încă nu?

E lucru firesc, ca, în situațiunea ce a pregătit-o nemulțămirea cauzată de nota sârbească, toate spiritele în monarhia noastră să fie agitate de întrebarea, dacă va izbucni ori nu războiul cu Serbia? Nu puțin au contribuit la această stare de încordare generală faimele, cari în legătură cu telegramele ce sosesc dela Belgrad despre intențiile pregătiri de războiu ce să fac acolo, vestesc mobilizarea mai multor corpuri de armată austro-ungară.

Știm bine, că după ce de atâtea luni a izbucnit criza în Balcani, ad ministratiunea de războiu din Viena, a luat toate măsurile de precauțiune de cu vreme. De sigur că s'au făcut pregătiri și pentru cazul unei eventuale mobilizări în măsură mai extinsă, după ce aceste pregătiri, cum e prescris, n'au a se neglija nici chiar în timpuri liniștite. S'au luat însă, ceence a fost neapărat de lipsă, și măsuri efective încă din toamna anului trecut pentru întregirea cu mijloace normale a trupelor de pază așezate la marginea sud-estică a monarhiei și în deosebi în Bosnia și Herțegovina. E de sine înțeles, că în fața agitației de războiu din Serbia nu au putut să înceteze nici aceste măsuri de întregire și de întărire succesivă a forțelor militare dela graniță.

Pentru moment se vorbește iarăși de trimeterea unui nou contingent de trupe în părțile expuse, dar credem desmînțirilor ce se dau azi din parte oficială faimelor, că deja s'ar fi ordonat mobilizarea câtorva corpuri de armată. Aceasta ar însemna în ochii Serbiei și a protectorilor ei o provocare. Monarhia noastră însă caută să evite chiar și apariția, că ar vrea să provoace din parte-i războiul cu Sârbia. Așa ceva nu se unește

nici cu demnitatea, nici cu puterea preponderantă a ei.

Din contră se asigură din isvor competent, că oficiul nostru de externe vrea să facă încă o ultimă încercare, mai energică, ce e drept, dar încă tot calmă și pacinică, de a aduce la rezon guvernul sârbesc. O face în speranța, că va fi sprijinit și de alte mari puteri, cărora totuși nu le convine să rischeze izbucnirea unui mare războiu european pentru cestiunea sârbească.

Aici în învălmășala produsă de evenimente, mai adeseori lipsită de orice logică, obvin două momente, cari sunt scoase în relief numai acum, când încordarea a ajuns la gradul superlativ. S'a zis, adecă despre Germania, că pentru un caz grav ea va considera ca intrată în vigoare stipulațiunea alianței cu Austro-Ungaria — casus foederis — și că atunci va sări în ajutorul monarhiei noastre. Azi sunt lățite tot dela Berlin două alte versiuni restrictive pentru un caz mai puțin grav. Se afirmă adecă, că poate fi cu putință, ca războiul ce ar izbucni între Austro-Ungaria și Serbia, să rămână izolat, dacă Rusia își va lua seama și nu se va amesteca. S'a mai lățit dela Berlin încă o vorbă: s'a zis, că Germania începe să se impace cu ideea, de a lua eventual parte la o conferență și în cazul, când Austro-Ungaria ar fi forțată, prin atitudinea sa de până acuma, de a refuza participarea ei.

Toate acestea lasă a se presupune, că la Berlin domnește părerea, că în cazul cel mai rău totuși s'ar putea evita un războiu european, dacă s'ar izola conflictul, sau dacă el s'ar putea rezolva în mod multămitor la o conferență, ținută chiar și în absența Austro-Ungariei. În încercătura de azi însă cine poate ști ce se va mai întâmpla mâne?

Desbaterea proiectului pentru congruă în anul partidelor dietale se amână din zi în zi și astfel scad prospectele, ca să ajungă a fi desbătut curând și de cameră. Pe ziua de azi a fost conchemată conferența partidului independențist și era hotărât, ca să fie discutat și proiectul pentru congruă; s'a amânat însă discuția asupra lui din cauză că ministrul de culte contele Albert Apponyi încă nu s'a reînsănătoșat și nu poate lua parte la conferență.

Un nou pas al contelui Forgach la Belgrad. Am avut un presimț bun, când am zis, că n'o să urmeze încă ultimatul, deși cercurile diplomatice din Viena sunt foarte nemulțămite cu răspunsul dat de guvernul sârbesc la demersul ambasadorului Forgach.

Acum se vorbește în adevăr în cercurile diplomatice din Viena de un nou pas ce-l va face contele Forgach la Belgrad spre a încerca o clarificare a divergențelor; se accentuează însă că și acest nou pas al contelui Forgach nu va avea caracterul unui ultimul, deși va fi mai energic și mai apăsat decât cel dintâi. Contele Forgach va încerca cu seriozitatea datorită situațiunii să îndemne pe guvernul sârbesc, de a da o declarațiune mulțămitoare a politicii sale.

Mobilizarea corpului de armată VII, Ziarul »Drapelul«, ce ne sosesse, aduce următoarea știre alarmantă: Astăzi, Marti, a sosit la vicecomitele comitatului Caraș-Severin ordinul, relativ la mobilizarea corpului VII de armată, pentru a fi trimis la Bosnia și Herțegovina. În decursul zilei se vor da ordinele privitoare la intrarea rezervei suplinitoare sub arme. Artileria din Lugoj stă deja gata de plecare.

Germania în fața crizei. »Münchener Neueste Nachrichten« publică o depeșă oficială, ce a primit-o din Berlin, în care se oglindează părerea cercurilor hotărâtoare de acolo. În această depeșă se spune între altele: »Răspunsul, ce l'a dat Serbia Austro-Ungariei a făcut aici o impresie foarte nefavorabilă, ba și în Londra, în Paris chiar și în Petersburg sunt surprinși de tonul acestei note. Nimeni nu s'a așteptat, ca Serbia să observe o atitudine

atât de provocătoare. Incordarea se înăprește prin continuele înarmări ale Serbiei. E puțină speranță, că conflictul se va putea încunjura: cu toate astea, se crede în Berlin, că războiul între Austro-Ungaria și Sârbia va rămâne localizat. Aceasta se va întâmpla numai dacă Rusia se va abține dela un amestec. La caz însă, când Rusia, cu toată slăbiciunea ei militară și cu toată situația ei rea financiară, ar declara Austriei războiu, Germania credincioasă tractatului de alianță, ar trece imediat pe partea imperiului amic și aliat chiar și în cazul când printr'asta ar fi dat »casus foederis« pentru Franța (adecă când Franța pe baza alianței sale cu Rusia ar fi dat-oare să-i sară în ajutorul acesteia).

Din senatul otoman. Intr'una din ultimele sale ședințe senatul otoman a ales o comisiune, care să se ocupe cu studiarea legilor. În această comisiune au fost aleși următorii senatori: Tefic-Pașa, fost ministru de externe, Erembei, fost ministru al instrucțiunii publice, Bațaria efendi, fost inspector al școalelor române, Bohor efendi și Gheorghide efendi, membrii în consiliul de stat.

Aplanarea conflictului turco-bulgar. O telegramă din Sofia ne anunță, că guvernul bulgar a primit din Petersburg înștiințarea oficială, că s'a ajuns cu Rifaat Pașa la o deplină înțelegere privitor la cestiunea bulgară. Turcia acceptează 125 milioane ca despăgubire din partea Bulgariei. Din această sumă se va despăgubi înainte de toate linia ferată orientală pentru linia, care duce prin Rumelia de est. Rusia va șterge atâtea anuități din datoria de războiu a Turciei, câte corespund sumei de 125 milioane, capitalizată cu 5%.

Guvernele austro-ungare și România.

Alaltăeri la amiazi s'a ținut în Budapesta un conziliu de miniștri, care s'a ocupat exclusiv numai cu stabilirea punctului de vedere al guvernului ungar la negocierile pentru încheierea unui tratat comercial cu România. Ministrul de agricultură Darányi a declarat categoric, că dânsul în special nu vrea nici de cum să se mai facă alte nouă concesii Româ-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Domnul Seneca

De Em. Gârleanu.

Cine nu l'ar cunoaște mai cu de-amăruntul pe domnul Seneca Romil, și l'ar vedea ce purtare aleasă și, mai cu seamă, ce înfățișare deosebită are, și l'ar asculta cât de înțelepțește știe să vorbească despre toate, și ar mai auzi cât de darnic e cu toți, ar crede că domnul Seneca e scorbător din cine știe ce viță boerească, ba ar și jura că, pe cât e de burduf de învățătură, e și mai putred de bogat. Adevărul însă-i altul: domnul Seneca, de neam n'are încotro să fie — e numai băiatul diaconului Romil, viețuitor până mai deunăzi la biserica S-tului Dumitru; de umblat prin școli, — numai cât și-a ros coatele de băncile celor patru clase primare din mahalaua lui; iar de bogăție, — ia acolo un petec de moșie pe valea Rânzăștilor.

Dar că domnului Seneca, Dumnezeu i-a dat foarte mult bun simț, și, pe deasupra, multă inimă, că știe a se purta în lume, că l'au învățat multe viața și că el a știut să tragă înțelepciune din ori ce împrejurare, apoi că se mai pricepe să-și mânăscă și averea, da, de asta-i așa.

Domnul Seneca Romil să tot aibă cincizeci de ani, și e spân: ce bruma de tulleie îi mai răsare sub nas, le rade și pe acele; obrazul îi e supt; gura, de-abia încondeiată, ca și când ar avea numai o sin-

gură buză; iar nasul, atât de ascuțit și subțire, că dacă te uiți în fața lui, n'ai ce prinde: privirile îți lunecă de-oparte și de alta a obrazilor, și ți se opresc pe urechile, puțin rășchirate, dar frumos întoarse, ca două torți de cercei.

Domnul Seneca e vestit prin multe fapte de duh; și când le face, rămâne liniștit, trăgând din lulea — o lulea lungă de cires cu cuptorașul de fildeș. Stă mai mult pe moșioara lui; iar când e în oraș vine des pe la »Cafeneaua Capitalei«. Atunci poți din năuntru aleargă la masa lui, căci au ce auzi. Vorba începe: unii — una, alții — alta. Domnul Seneca își spune cuvântul todeauna la sfârșit, și vecinic i se dă dreptate. Căci a văzut de toate, și-a cunoscut pe mulți. O singură meteahnă îi găsesc oamenii: prea crede pe Români leneși din cale-afară; și nu se sfiește s'o spuie fățiș, — și-a cam spus-o la mulți. Cei ce-au înghițit-o însă, nu s'au supărat, căci domnului Seneca, îi mai zic, între dânsii, ori filozoful, și dela un filozof poți asculta ori ce.

Astăzi e ajunul Anului nou. Ninge, de-o minune, cu fulgi înfoiați ca penele de gâscă. În cafenea e lume de pe lume. Parcă nici-odată n'a fost atâtea. De pe ferestre se văd sâniile cum trec, în sbor, cu pologurile cailor învalte n'vânt ca aripile unor telagari din poveste. E pe la 4 după amiazi, când domnul Seneca Romil intră în cafenea; toți îl poftesc, care din cotro, dar fiindcă nu se poate duce în zece părți odată, vin toți la masa lui Mavrichi, la care domnul Seneca se așează.

Dumnezeu Mavrichi pe cât e de gras pe atâtea-i de cinstit, și domnul Seneca îl iubește. Cum se așează »filozoful« pe scaun, care mai de care îi dau vești, căci de două luni nu mai venise dela țară.

Dânsul le ascultă, pufăind într'una din lulea. Câte un nime lunecă din gură n'gură, — unele dintr'ale acelor ce trec în sanie.

De-odată se scoală cu toții în picioare să privească în uliță.

— S'a întors și Murguleț, zice unul.
— S'a întors Murguleț, nene Seneca, spune altul.

Dar filozoful trage odată din lulea, cu colțul din dreapta al buzelor, iar pe cel din stânga îl desceștează și zice:

— Ei!
— Păi, nu știi?, au vorbit gazetele de el. A ajuns vestit.

Domnul Seneca pufăie iar:

— Ei!
— Zău, nene Seneca, ci-că se îndeltnicește cu cârma balonului... el și cu'n neamț; tată-său i-a trimis până acum vre-o sută de mii de lei pentru asta.

Și un altul, încrezător, adăugă:
— E om deștept; să știți că el o să facă treabă.

Domnul Seneca Romil zice iar, cu colțul din stânga:

— Ei!
Și fiindcă toți îl privesc, și dorese să-l audă vorbind mai mult, domnul Se-

neca își scoate luleaua din gură, tacticos, și întoarce capul.

Toți îi privesc urechile. Și dintre ele răsare glasul cam ascuțit acru al domnului Seneca:

— Bun meșteșug e și cârma balonului!

Toți tac. Dânsul urmează:

— Fiindcă, mă Mavrichi, dacă eu, sau tu, sau Murguleț, să zicem — de-o pildă, nu-i așa? — ne-am apuca de-o meserie, — iacă de ciubotărie, — toți o să vreaie să vadă măcar o părechie de... papuci din mâna noastră. Nu?

— Firește, nene Seneca.

— Ei! Și când o vedea-o, întâiu o s'o ia în mână, și dacă o găsi o cusătură strâmbă, o să zică: »Hm! Is prost cusuțu; și dacă i-o mai și încălța, și o vedea că-l strâng, o să zică: »Is prost croițu; și dacă ni i-ar da să-i prefacem, și n'loc de buni noi i-am înapoia omului tot răi, el o să zică: »da prost ciubotar«. Așa-i?

— Așa nene Seneca.

Dânsul mai trage din lulea odată, își așează coatele pe masă, și spune mai de parte:

— Și știi de ce? Fiindcă ciubotăria, e o meserie pipăită, Mavrichi. Adecă de dânsa, ca de orice meserie, îți poți da seama, și tu, și eu, și ăsta, și toți, ce Dumnezeu! Da cârma balonului?... Ah! ce pat moale e și cârma asta pentru leneși. Ești fecior de bani gata, vrei să ungi ochii

niei față cu pretenziunile, ce le ridică ea, ca să i se concedă importul unui număr mai mare de vite și de carne crudă.

Eri în 16 l. c. s'a ținut în Viena o conferență comună de miniștri, la care s'au prezentat și ministrul președinte *Wekerle*, ministrul de agricultură *Darányi* și secretarul de stat *Szerényi*, care a reprezentat pe bolnavul ministru de comerț *Kossuth*. Despre aceasta conferență „N. F. Pr.» vestește, că ea nu va avea caracterul unui formal conziliu comun de miniștri, dar se va ocupa atât de negocierile economice cu România, cât și de raporturile cu Serbia, cari în urma notei guvernului sârbesc, au intrat într'un nou stadiu.

În ce privește *cesiunea tratatului comercial cu România*, — zice „N. F. Pr.» — diferențele în sine, n'ar mai fi prea mari, dar îi cade greu în deosebi guvernului unguresc și mai cu samă ministrului de agricultură *Darányi*, de a trece peste concesiunile făcute României până acum și pe cari România le consideră de neîndestulitoare, le cade greu în fața atitudinii neîmpăcate a agrarionilor maghiari. Deoarece însă din motive politice se pune *gratula extraordinară de mare pe încheierea unui tratat comercial cu România*, trebuie ca și guvernul unguresc să se ocupe de cesiunea, ce instrucțiuni nouă să se dea delegaților austro-ungari însărcinați cu negocierile. E vorba, că aceste instrucțiuni să fie astfel formulate, încât să însemne ultimul cuvânt al Monarhiei, dar totuși să facă cu puțință încheierea tratatului deoarece o trăgănare a acestei afaceri, nu e de dorit.

In ajunul notei sârbești.

După știri din Belgrad cercurile diplomatice sunt unanime a condamna răspunsul Serbiei. Și Rusia ar fi sfătuit Serbia să observe față de nota Austriei o atitudine împăciuitoare.

Cercurile sârbești se arată de altă parte satisfăcute de răspunsul dat zicând că el a fost un cuvânt curajos. Ziarul „*Politica*» zice, că Serbia a răspuns așa cum o dorea țara întreagă. Ziarele din Viena și Budapesta, adaugă ziarul, spun că Austro-Ungaria va face la Belgrad un demers în cea mai energică formă, — să poartească. Pot să ne trimită un ultimatum!

Din Belgrad se anunță, că *înarmările continuă neîncetat*. În cercurile militare se fac toate pregătirile pentru război. Ajutorul, pe care-l va avea armata sârbă dela voluntarii ruși și despre care s'a vorbit în ziarele sârbești, se ridică la cifra de 5000 de oameni. Cu mult mai primejdioase sunt multele sute de bombe, pe care ministerul de război le-a dat soldaților. Cu toate asigurările date, este hotărât că transportul de material de război pentru Serbia nu a fost oprit a trece prin Turcia.

Presă germană și răspunsul Serbiei.

Ziarul „*National Zeitung*» scrie, că răspunsul dat de Serbia notei împăciuitoare a contelui *Forgach*, care ar fi meritat alt răspuns e cu totul nesatisfăcător. Situațiunea

în urma acestui răspuns, trebuie din nou considerată ca încordată.

„*Taehtliche Rundschau*» scrie: Aflăm din loc competent, că *răspunsul Serbiei a agravat considerabil situațiunea*. Tonul răspunsului arată o apreciere a situațiunei de către Serbia aproape condamnată.

„*Lokal Anzeiger*» zice: Răspunsul Serbiei reduce la maximum extrem perspectivele unui aranjament pacinic. Din nou răbdarea Austriei e pusă la grea încercare. Făcându-se că ignorează reprezentațiunile contelui *Forgach* cu privire la armamentele Serbiei și făcându-se că nu știe de existența conflictului, care durează de 5 luni, cercurile sârbești observă o atitudine aproape ironică și e greu să-ți închipuiești că o mare pulere poate răbda atât. Totuși chiar acum, cercurile din Viena sunt încă hotărâte a păstra cea mai mare moderațiune și a uza în cele din urmă de ruperea raporturilor diplomatice cu un guvern, care împinge spre războiu cu ori ce preț.

Procesul de înaltă tradare din Agram.

Sunt deja două săptămâni de când se pertractează în fața tribunalului regesc din Agram procesul de înaltă tradare intentat în contra a 53 Sârbi din Croația în frunte cu frații *Pribicevici*, unul practician în concept în *Pregrada* și altul profesor de geologie în *Calocia*. Intre acuzați se mai află numeroși învățători, preoți, comercianți și meseriași Sârbi.

Acest proces, care a produs în lumea slavă o agitațiune nemaipomenită, va dura probabil câteva luni, deoarece sunt citați mai multe sute de martori. Voind a informa pe cetitorii noștri despre diferitele faze ale acestui proces senzațional de colorit politic, dăm pentru astăzi momentele principale din voluminosul act de acuză a procuraturii din Agram.

Procuratura din Agram ridică acuza în contra celor 53 acuzați pe motivul că au stat în legătură directă cât și indirectă cu organizațiunea politică „*Slovenski lug*» (Sudul slav) din Belgrad, care propagă, sub pretextul unei uniri culturale a tuturor Slavilor din sudul Europei, *idei unui mare imperiu sârbesc*, pentru a prin o revoluțiune generală și cu ajutorul armatelor sârbești și muntenegrene să rupă din monarhia austro-ungară: Croația, Slavonia, Dalmația, Bosnia și Herțegovina și să le alăture Serbiei cu scopul de-a înființa astfel un imperiu sârbesc sub sceptrul regelui Sârbiei *Petru I*. Spre scopul acesta acuzații au înființat începând cu anul 1906 în Croația și Slavonia organizațiunii, în cari s'au desbătut mijloacele înființării marelui Sârbii. Această propagandă s'a făcut și prin presă, spunându-se Sârbilor că întreg teritoriul dela *Semlin* până la *Adria* o sârbesc, că țările Croația, Slavonia, Bosnia și Herțegovina au fost țări sârbești, cari trebuie să devină din nou ceace au fost în trecut. Pentru ajungerea acestui scop acuzații au preamărit pe regele *Petru al Sârbiei*, au boicotat pe cale economică și socială pe conlocuitorii lor de altă religie

și au încercat să introducă în administrațiunile comunale inscripții sârbești (cirilice), pentru a și în modul acesta să arate popoului apartinerea lui la regatul Sârbiei.

Urmează apoi o voluminoasă motivație a acuzelor. În partea primă procuratura vorbește despre originea Sârbilor din Croația și Slavonia. Procurorul se nizuște a arăta că țărănimea acestor două țări, care face 95% a populațiunei, n'a avut cunoștiință de înțelesul cuvântului „Sârb». Este dovedit prin istorie, că populațiunea gr. or. a Croației n'a venit din Serbia, în Croația, ei e în cea mai mare parte autohtonă, iar în parte, îndeosebi în comitatul *Belovar*, este de origine romană, ceace dovedesc și multe numiri de familii, cari nu sunt sârbești. O parte din populațiune a imigrat în Croația din Bosnia, unde a fost numai o populațiune croată, iar circa 36.000 familii au venit cu patriarhul *Arsen Cernojevics* în anul 1660 din Sârbia.

Propaganda, pan-sârbească, a cărei existență o recunoaște presa din Belgrad și însuși ministrul *Milovanovici*, a început de câțiva ani să se estindă din Sârbia asupra Macedoniei, Sârbiei-vechi, Muntenegru, Bosnia-Herțegovina, Dalmația și Croația-Slavonia cu scopul de a împreuna aceste popoare sub un sceptru. În serviciul acestei propagande s'au pus biserica ortodoxă și școlile confesionale, cari au enunțat principiul că tot ce e gr. or. e sârb, iar ce nu e gr. or. e Croat. În modul acesta s'a pregătit terenul pentru propaganda pan-sârbească. Când a urcat tronul Sârbiei regele *Petru*, s'a înființat organizațiunea „*Slovenski lug*» pentru a duce această propagandă cu un pas mai departe. S'a dat losinca, că toate țările amintite sunt locuite de Sârbi, iar Croații sunt sârbi renegați și unelte ale Austriei. Îndată după înființarea acestei organizațiunii, ofițeri din Serbia au inundat incognito țările aparținătoare monarhiei, în cari țineau întruniri secrete. Dintre acești ofițeri făceau parte și căpitani sârbi *lasa Nenadovici*, *Milan Pibicevici* și majorul *Simics*, cari au agitat poporul alături de acuzații *Borojevici* și *Zsvikovici*. În același timp s'au înființat reuniuni de cetire sârbești și alte organizațiuni sub patronajul partidului sârb independent, cari propagau emblemele sârbești, steagurile sârbești, seriul sârbește și distribuiau chipul regelui *Petru*. Pentru a sistematiza această propagandă, clubul „*Slovenski lug*» a elaborat un statut pentru propagarea revoluției cu concursul delegaților din Croația: acuzații *Adam* și *Valerian Pribicevici*, aprobat și de deputatul croat *Budisavljevici*. Acest statut urmărea scopul liberării slavilor de sud și crearea marelui Sârbii în favoarea dinastiei *Karageorgevici*.

Acuza se ocupă apoi în detalii cu faptele acușărilor după cercurile, în cari au făcut propagandă. Grave acuze se ridică îndeosebi în contra deputaților *Pribicevics* și *Budisavljevici*, cari au înființat în cercul *Topusko* o organizațiune înarmată, care și-a procurat mari cantități de praf și dinamită. Acuza încheie cu afirmarea, că e dovedită intențiunea acușărilor de-a desface țările aparținătoare mo-

narhiei și că a fost nevoie numai de un singur fapt pentru a provoca revoluția.

Ziarul „*Gr. Tageblatt*» primește următoarele informațiuni dela o persoană, care stă aproape de tribunalul din Agram: Înainte de proces n'a crezut nimeni, că procesul va ajunge la pertractare. Se credea ca sigur, că la începutul acestei luni sau se va începe războiul cu Serbia sau se va face pace. În cazul prim procesul s'ar fi amânat, în cazul al doilea procesul s'ar fi sistat. În situația actuală nelămurită pertractarea a trebuit însă să se înceapă, ceea-ce e foarte neplăcut aceora, cari au înscenat persecuțiunea contra Sârbilor. Din cauza aceasta se și esplică trăgănarea pertractării, deoarece se se așteaptă în fiecare moment o schimbare a raporturilor cu Sârbia.

Organizația economică a Românilor din Bucovina.

(Fine.)

O grijă mare a secției agricole a fost și este organizarea vânzării vitelor. Bucovina posedă prin excelență, toate condițiunile favorabile creșterii de vite, care și constituie una din principalele ocupațiuni ale populațiunei sătești. Pe acest teren însă, țărani sunt exploatați în modul cel mai neomogen de negustorii fără nici un scrupul, care distează prețuri și ajung să câștige 100 la sută.

Federațiunea Centralelor din Viena a înființat cu ajutorul Ministerului de agricultură, o Centrală mare, care să se ocupe cu vânzarea pe prețuri bune a vitelor din Austria; din comitetul acestei Centrale face parte d. inspector *N. Iancu* ca delegat al Centralei din Cernăuți. Într'o ședință din urmă dl *Iancu* a cerut reducerea tarifului de transport și asigurarea vitelor în timpul transportului, pentru Bucovina și provinciile austriace, depărtate de piața vieneză. S'a făcut apoi un prim transport de vite la Viena, care a succedat foarte bine; în urma acestui fapt s'a înființat în Volcineț prima însoțire pentru vânzarea vitelor, cu activitate asupra întregului district al Siretului.

În Aprilie 1908 s'a organizat o excursie economică de 6 zile, cu conducătorii și membrii băncilor sătești, la Expoziția agricolă din Viena, din inițiativa și sub conducerea dlui inspector *Iancu*. Succesul a fost mare, și s'a hotărât ca în fiecare an să se întreprindă astfel de excursiuni.

La adunarea generală a Centralei, ținută în ziua de 7 Martie st. n., au luat parte pe lângă delegații băncilor sătești, și mulțime de gospodari de prin sate, ceea ce dovedește interesul mare ce-l pun Români față de aceste instituțiuni.

S'au făcut unele modificări în statutul Centralei și a băncilor atașate ei, necesare pentru o dezvoltare și mai puternică a acestora. Din bilanțul încheiat pe anul 1908 și aprobat de adunare, se vede

tată-tău, și-a lunei?, lucrezi la cârma balonului. Babaca îți trimite sute de mii de franci, tu, Murguleț, care n'ai nici o pregătire pentru lucruri al cărora dar nu ți l'a vărsat Dumnezeu în sânge, papi paralele. Și dacă nu descoperi nici-o cârmă, te iartă toți. »Ce vrei, nene Seneca, o să-mi zici tu, Mavrichi, peste vre-o doi ani, crezi că e dat la toți, și puțin lucru e să descoperi cârma balonului?« Da, eu zic, că tocmai la lucrul ăsta trebuia să se gândească și tată-său mai întâiu... Ascultați-mă pe mine, astea-s saltele moi!

Și pe când cu toții se grăbesc să dea domnului Seneca dreptate, un om mărunt, chel, cu fața vânăță ca și cum ar fi fost svântăță la fum, se apropie de domnul Seneca și-i șoptește ceva la ureche.

Domnul Romil, vără încet mâna în buzunar, scoate un teanc de hârtii, ia una de douăzeci și i-o dă. Apoi îl întreabă:

- Pe când zici?
- La 5 Ianuarie, nene Seneca.
- Bine, uite însemn.

Domnul Seneca scoate carnetul și înseamnă ceva, apoi îl lasă pe masă. Mavrichi se uită, vede fără să vrea însemnarea și-i spune:

— Păi, bine, ziseși pleșcarului ăsta că-i însemni ziua când să-ți deie banii înapoi, și ici văd altă ceva scris: »De scos actele pentru...«

Domnul Seneca își scoase luleaua.

— Adece așa de prost mă crezi tu pe mine? Am zis și eu, așa, ca să vadă că nu-i dau de pomană; par' că nu știu

că n'o să mai vadă cei douăzeci de lei? Carnetul îl țin pentru afaceri, nu pentru...

Apoi par' că-și aduce aminte de ceva, și întreabă pe un tinerel din colț:

— Da tu, *Tefendache*, când începi să te ocupi cu »cârma?« Am cetit că ai intrat în moștenire.

Cei din prejur râd, iar tânărul răspunde:

— Eu o să-mi vad de moșie, nene.

Domnul Seneca, pusese luleaoa în gură, nu putu răspunde, decât:

— Ei.

Mavrichi poruncise un ceai la unul din cei doi chelneri al cafenelei, și încă nu i-l adusese. Nerăbdător, mai bătut în masă; atunci, chelnerul *Gheorghe*, un Român roșcovan, cu părul adus și lins pe tâmpile, cu mustățile învârtite ca la racii cei fierți, la gât cu o cravată verde, înfoliată, ca o varză, veni în pas de vals, să aducă ceaiul. Mavrichi se uită la pahar, în z. re: paharul era murdar, zahărul, mai puțin c'o buchiță decât se obișnuia, romul lipsă.

— Pottim cafenea! zise, infuriat.

Domnul Seneca însă, care nu-și lua ochii dela chelner, își scoase luleaua din gură, și spuse ca și cum nu curmase adi-neoarea și sursul vorbeii.

— Și Murguleț are parale; da ăsta, sărăcilă ăsta, care trăește din bacșișul tău și-al altuia, și care de-abia își mișcă picioarele, da 'n schimb face pe berbantul. De ăsta ce să zici... Neam afurisit!... De aceea ne bat toate semințiile pământului. Ia să

chem pe *Șvarț*, pe celalt, pe jidanul cela nesuferit, să-mi aducă ceva... să vezi...

Domnul Seneca bate în masă, și strigă:

— Șvarț!

Chelnerul, un jidan subțire, cu părul negru și creț, cărn, adus de șale, îndoit ca un corn, se repezi:

— Un ceai, porunci domnul Seneca.

Apoi către ceilalți:

— Să vedeți acum.

Șvarț veni într'o clipă cu ceaiul; paharul curat, patru bucățele de zahăr, și una pe marginea farfuriei, — ca din partea lui — și rom; lingurița sticlă, tablaoa oglindă.

— Ei, Mavrichi, se întoarse domnul Seneca, vezi? Ei, să nu-i tragi celuilalt cincizeci de bice?

Și domnul Seneca începă să verse iarăși nouri de fum din lulea, ca și cum și-ar fi vărsat năcazul...

Se inserase; la ferestre prinseseră să vie urătorii, cu buhaiul.

Domnul Seneca se sculă să plece.

Atunci se ridicară cu toții să meargă. Dar cum se îndreptă spre ușă, domnul Seneca își aminti că nu plătesc:

Șvarț, uitasem să-ți plătesc ceaiul.

Scoase punga impletită, să deie banii, dar scăpă un capăt, și un pumn de franci și de gologani se împrăștiară pe podele.

Toți cei din prejur se largiră, roată, să se vadă unde căzuseră banii.

Iar Șvarț se repezi, se rupse în două din șale, și, cu ochii scânteind, cu brațele

în lături, ca o cloșcă ce-și adună puii sub aripi, începu să culeagă paralele.

— Uite ici un franc, Șvarț, uite colo altul, îl călăuzeau toți din toate părțile.

Dar domnul Seneca își pironise privirile lângă teighea; răzimat de dânsa, cu mâinile la spate, *Gheorghe*, chelnerul, nici nu se mișcase, urmărea numai cu ochii pe Șvarț, care se tăvălea pe jos.

Când Șvarț sfârși de cules, Mavrichi întrebă?

— N'or mai fi?

Și rotindu-și privirile mai zări unul de cinci parale:

— Gheorghe, uite un ban la piciorul tău.

Gheorghe se uita a lene, se plecă, și, ridicând banul, porni să-l aducă în aceeași vreme cu Șvarț, care se sculase și venea cu pumnul plin de franci.

Dar domnul Seneca îi opri cu o mișcare, pe fiecare la locul lui; apoi, pe când își ridică gulerul blănei, le spuse, liniștit, cu colțul din stânga a buzelor:

— Lăsați; tot e ajunul anului nou: luați fio-care ce-ați cules.

Și pe când gura lui Șvarț se despieță până la urechi, într'un zâmbet de neînchipuită bucurie, iar buzele lui *Gheorghe* se strângeau punga, ca și când ar fi mușcat dintr'o lămăe, domnul Seneca dă drumul unui val de fum, și eși încet, urmat de prietenii încântați.

(„Făt-Frumos“.)

A T E N Ţ I U N E !

Intenționăm a reduce mult, **depositul nostru** atât de haine gata pentru copii, băieți și domni, cât și de **Stofe pentru haine bărbătești**. In urma aceasta vindem articolele amintite mai sus cu prețuri foarte reduse. In fie-care zi dela 8—12 oare a. m. și dela 2—6 oare p. m.

Comande din provincie se efectuează prompt.
(533,5—10.)

Depner, Roth & Westemean,
Brașov, Strada Vămii Nr. 1—3. (Vis-à-vis de Cafeneaua „Drexler“).

Restaurantul dela Redută.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public că am luat asupra mi conducerea **Restaurantului dela Redută**, unde, ca și până acuma tot **aceiași BERE de Pilsner** se pune în vânzare.

Recomand bucătăria recunoscută ca foarte bună Prețuri moderate. Stau la dispoziție Caete cu Cupoane cu 20% reducere. Abonamente lunare. Prânz și cină a la lista de bucate cu pâine **50 coroane**. Seara TABLE d'HOTE 3 feluri de bucate, pește, friptură cu salată. Brânzeturi **1 cor. 50 bani**.

Rugându-mă de o cercetare număroasă, semnez
cu toată stima

(541,1—6.)

M. SCHUSTER.

Vânzare totală

concesionată din partea autorității.

Intreg depositul de haine bărbătești, de copii, băieți precum și Confecțiuni de dame se vând cu prețuri foarte scăzute, din cauza desfăcerei negoțului. **Brașov, Strada Porții Nr. 11**, (vis-à-vis de firma I. Săbădeanu).

(542,1—10)

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Oct. st. n. 1908 și până în 1 Maiu st. n. 1909.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5:46 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 6. 2:45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 7:30 min. s.era.
- IV. Tr. accel. p. Arad la orele 10:26 m. s.era
- V. Tr. accel. p. Arad la orele 6:05 min. dim

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persoane la ora 3:20 m. dim
- II. Trenul mixt la orele 12:00 m. p. m.
- III. Trenul accel. la ora 2:19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tren mixt la orele 7:47 s.era.*
* (care circula numai la Predeal).
- V. Tren accel. la orele 4:59 min. dim.*
* (până la 15 Noembrie)

Dela Brașov la Kezdi-Osorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5:15 min. dim.*
- II. Trenul mixt la ora 8:41 min. a. m.*
- III. Trenul de per. la ora 3:05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tren de pers. la orele 7:00 m. s.era.*
* (au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zernesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 8:40 min a. m.
- II. Trenul mixt la ora 4:16 min. p. m.
- III. Tren mixt la ora 9:46 s.era.

Dela gara Bartolomeiu la Făgăraș:

- I. Tren de pers. la ora 4:37 m.n. dim.
- II. Tren la ora 7:57 minute diminața.*
- III. Tren la ora 1:09 minute p. m. (are legătură până la Nagyszeben sos. 8:59 seara).
- IV. Tren la ora 3:27 minute p. m.*
- V. Tren la ora 5:17 minute p. m. (* până la Feketehalom.)

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la orele 4:52 m. dim.
- II. Trenul de persoane la ora 7:12 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la 6. 2:09 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la ora 8:50 min. s.era.
- V. Trenul accel. la ora 10:00 seara.

Dela București la Brașov:

- I. Tren. de pers. la ora 7:28 min. dim.
- (numai dela Predeal).
- II. Trenul accel. la ora 2:18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj).
- III. Trenul pers. la ora 4:55 m. p. m.
- IV. Trenul mixt. la ora 9:18 min. s.era.
- V. Trenul accel. la ora 10:14 min seara.*
* (până la 15 Noembrie).

Dela Bereczk-Kezdi-Osorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de persoane la ora 8:16 m. dim.*
(are legătură cu Ciuc-Szereda)
- II. Trenul de pers. la ora 1:59 m. p. m.*
- III. Trenul mixt, la ora 6:33 m. s.era.*
- IV. Tren mixt, la orele 10:08 m. s.era.
* (au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zernesci la Brașov (gar. Bartolomeiu):

- I. Trenul mixt la ora 7:12 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 1:39 min. p. m.
- III. Tren mixt la ora 7:07 s.era.

Dela Făgăraș la gara Bartolomeiu:

- I. Tren la ora 6:41 min dimineața.
- II. Tren la ora 9:38 min. a. m.*
- III. Tren la ora 11:53 min. a. m.
- IV. Tren la ora 6:28 minute p. m.*
- V. Tren la ora 9:41 minute seara.
* (dela Feketehalom)

Haine civile și uniforme
elegante și in toate privințele cores-punzătoare se pot procura numai la firma
GEORGE SZÖCS,
Brașov, Strada Mihail-Weiss Nr. 10.
Deposit de cele mai moderne
Stofe indigene și streine,
și obiecte pentru militari.
Serviciu prompt. — Prețuri solide.
(526,4—6.)

Vite nobilitate
liferează
cu garanție,
asortiment e
gat de tot so-
ul, ... de mulți ani recunoscută ca prima
și foarte solidă:
**Prima Pepinerie cu vite nobilitate
de pe Târnava.**
Proprietar: **Fr. CASPARI,**
Mediaș Nr. 24 (Ardeal).
Cereți Catalogul prețurilor!
Catalogul conține scrisori de reanuș-
tiță din toate părțile țerei. Proprietarii
de vie, înainte de a comanda își pot
câștiga siguranța verbal sau prin scris la
persoane cunoscute, despre soliditatea
firmei de sus. [351,17—31]

Se **caută 2 lucrători**, cari să
tesutul pânzei de in cu mașina
„Jacquard“ pentru Moldova (Bacău).
Doritorii să se adreseze la re-
dacțiunea scestui ziar.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Târgul Inului Nr. 30.
Acest stabiliment este provădut cu cele mai
bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în pozițiune de a pute escuta **ori-ce**
comande cu promptitudine și acurateță, precum:
IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR ARGINT ȘI COLORI.
CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.
PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.
AVERTUSĂ.
REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de servicii.
BILANȚURI.
Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Cuvete, in totă mărimca.
TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE de HOTELURI
și RESTAURANTE.
PREȚURI-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE ÎNMORMENTARI.
Comandele eventuale se primesc în biuroul
tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în eta-
giul. înderept în curte. — Prețurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fileri
se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tătungeria de pe par-
cul Rudolf și la Eremias Nepoții.

In fie-care zi se află: **Krauwürstel proaspeți. — Șuncă excelentă. — Costițe de porc, fiarte și**
nefierte — **Cele mai fine cărnuri afumate,**
la
KAMNER & JIRKOFISKY,
fabricanți de cărnătarie, Brașov, Târgul Inului No. 2.
Spedițiuni cu poșta în fie-care zi.